

Politidirektøren i København
Københavns Politi
Politigården
1567 København V

19. november 2009

Datatilsynet
Borgergade 28, 5.
1300 København K

CVR-nr. 11-88-37-29

Telefon 3319 3200
Fax 3319 3218

E-post
dt@datatilsynet.dk
www.datatilsynet.dk

J.nr. 2009-632-0063

Vedrørende Københavns Politis udlevering af videooptagelser fra indsatsen i Brorsons Kirke

1. Datatilsynet vender hermed tilbage til sagen, hvor Københavns Politi har udleveret videooptagelser fra indsatsen i Brorsons Kirke.

Efter at sagen, herunder politidirektørens udtalelse af 9. oktober 2009, har været behandlet i Datarådet, er Datatilsynets konklusion følgende¹:

Datatilsynet er enig i, at hovedparten af politiets optagelse inde fra kirken kunne udleveres

For så vidt angår hovedparten af den udleverede videooptagelse har Datatilsynet ikke grundlag for at tilsidesætte Københavns Politis vurdering af, at udlevering af videooptagelsen i den konkrete situation var berettiget, og at Københavns Politis interesse i at udlevere optagelsen oversteg de filmede personers interesse i, at optagelsen af dem ikke blev udleveret.

På enkelte sekvenser skulle personerne have været sløret inden udlevering

Efter Datatilsynets opfattelse har enkelte sekvenser i videooptagelsen en sådan karakter, at de enkeltpersoner, der optræder i disse sekvenser, med rimelighed har kunnet føle sig udstillet og krænket ved, at optagelsen blev udleveret til medierne og offentliggjort, uden at der var sket sløring (maskering) af disse enkeltpersoner. Som eksempel kan bl.a. nævnes en længere sekvens, hvor en mand – kun iført boksershorts – klatrer op på kirkens orgel.

Københavns Politidirektør har i sin udtalelse selv peget på, at det ville have været rigtigst, at enkelte af de personer, der indgik i optagelsen i særlig følsomme situationer, var blevet maskeret. Dette er Datatilsynet enig i. Med hensyn til disse sekvenser er det derfor Datatilsynets opfattelse, at det ikke var berettiget at udlevere dem til medierne, uden at Københavns Politi forinden havde foretaget fornøden sløring af de pågældende enkeltpersoner.

Optagelser af børn

Efter Datatilsynets opfattelse burde Københavns Politi have overvejet at foretage sløring på de glimtvis klip, hvor børn optræder på videooptagelsen. Da-

¹ En nærmere gennemgang af sagen med en begrundelse for resultatet findes nedenfor i afsnit 2 og 3

tatilsynet finder således, at der er særlige hensyn at tage til personer, der ikke af egen vilje har bragt sig i fokus.

Behov for retningslinier

Den foreliggende sag viser efter Datatilsynets opfattelse, at der er behov for, at der udarbejdes retningslinjer for politiets udlevering af videooptagelser, hvor alle relevante hensyn inddrages.

2. Sagsfremstilling

2.1. Det fremgår af sagen, at Københavns Politi den 13. august 2009 gennemførte en aktion i Brorsons Kirke med det formål at eftersøge og anholde efterlyste asylansøgere, der havde taget ophold i kirken.

Københavns Politi videofilmede indsatsen, og videoen blev efterfølgende udleveret til flere forskellige medier. Videoen kan nu ses på en række hjemmesider.

På videoen ser man bl.a. betjente, der i skjorteærmer og med kasketter går ind i kirken. En større gruppe mandlige asylansøgere forsamler sig foran kirkens alter, og politiet slår ring om dem. Betjentene forholder sig afventende og forsøger at forhandle. Der er skrig og råben fra gruppen af asylansøgere. Nogle mænd holder genstande op foran sig, bl.a. hævede stole. Enkelte bærer på små børn. I størstedelen af optagelsen er der fokus på de to grupper, dvs. de mandlige asylansøgere ved alteret og betjentene rundt om dem.

To sekvenser, hvor enkeltpersoner synes at true med at gøre skade på sig selv, vækker særlig opmærksomhed. Det drejer sig for det første om en længere sekvens, hvor en mand – kun iført boksershorts – kravler op på kirkens orgel. Ligeledes filmes på et tidspunkt en mand i bar overkrop, der synes at true med at snitte sig selv med glasskår.

Der er således især fokus på mændene, der står foran alteret. Undervejs ses dog enkelte klip af både kvinder og børn. Endvidere sker det flere gange, at der bliver zoomet ind på enkeltpersoner.

Det bemærkes, at Københavns Politi efterfølgende har udleveret yderligere videooptagelser fra indsatsen ved Brorsons Kirke, bl.a. optagelser fra situationen med demonstranter uden for kirken. Datatilsynet har ikke inddraget disse optagelser i sin behandling.

2.2. Datatilsynet anmodede den 4. september 2009 Politidirektøren i København om en udtalelse vedrørende udleveringen af videooptagelsen fra indsatsen inde i Brorsons Kirke. Politidirektøren i København har ved brev af 9. oktober 2009 afgivet en udtalelse i sagen.

2.3. Om formålet med optagelserne har politidirektøren oplyst i sin udtalelse til Datatilsynet, at det var angivet i operationsbefalingen for den politimæssige indsats ved Brorsons Kirke, at der skulle sikres dokumentation for hændelses-

forløbet i kirken, samt at denne dokumentation evt. senere skulle understøtte en politimæssig efterforskning.

Københavns Politi udleverede videooptagelserne til en række medier i en periode fra den 20. august 2009.

Formålet med at udlevere videooptagelserne var ifølge politidirektørens udtalelse at vise offentligheden, hvorledes politiaktionen forløb inde i Brorsons Kirke. Københavns Politi fandt, at videregivelsen af videooptagelserne var nødvendig, idet der i medierne var blevet skabt et uretvisende billede af den politimæssige indsats som følge af beskyldninger om politiets fremfærd i forbindelse med rydningen af kirken. Dette billede svarede ifølge politidirektøren ikke til virkeligheden.

Politidirektøren har endvidere oplyst, at politiet ved videregivelsen af videooptagelserne gik ud fra, at medierne ville overholde de for dem gældende regler, herunder eventuelle presseetiske regler, i forbindelse med offentliggørelse af videomaterialet.

Politidirektøren har anført, at videregivelsen af videooptagelserne skete med hjemmel i persondatalovens § 6, stk. 1, nr. 7. Det er således politidirektørens opfattelse, at videregivelsen var nødvendig for at forfølge politiets berettigede interesse i at vise offentligheden, hvorledes politiaktionen forløb inde i Brorsons Kirke, og at hensynet til de civile borgere i videooptagelsen ikke oversteg denne berettigede interesse. Det er efter politidirektørens opfattelse af helt afgørende betydning i et retssamfund, at der ikke om en så væsentlig institution som politiet skabes mistillid på et åbenlyst fejlagtigt grundlag. Når formidlingen af de fejlagtige oplysninger sker så massivt, som tilfældet var i den foreliggende sag, må der være en klar og ganske berettiget interesse i at få tilbagevist de åbenlyst fejlagtige oplysninger, som blev videregivet af såvel de elektroniske som de skrevne medier.

Politidirektøren har desuden oplyst, at politiet på anden vis – inden udleveringen af dokumentationen i form af videooptagelsen – forgæves forsøgte at få gendrevet påstandene om, hvorledes politiet var trængt ind i kirken, og den brutalitet, der angiveligt skulle have været udvist i denne sammenhæng. Politidirektøren har tilføjet, at der af udenforstående blev foretaget optagelse af politiforretningen inde i kirken, og at nogle af disse optagelser var offentliggjort, og at personer i kirken selv aktivt søgte mediernes opmærksomhed. På den baggrund fandt Københavns Politi det både rigtigt og også fuldt berettiget at videregive den dokumentation, der på uanfægtet vis klarlagde forløbet ved politiets aktion inde i kirken.

Politidirektøren har henvist til, at pressesamarbejdet giver anledning til vanskelige spørgsmål om afvejningen mellem på den ene side det almindelige hensyn til størst mulig åbenhed om politiets arbejde og på den anden side hensynet til blandt andet principperne om tavshedspligt og beskyttelse af privatlivets fred. Politidirektøren har i den forbindelse henvist til Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 27. juni 2003 om nogle spørgsmål vedrørende politiets

samarbejde med pressen og anført, at der i cirkulæreskrivelsen henvises til de særlige beføjelser, som netop politiet er udstyret med, og at det ”blandt andet derfor er vigtigt, at der er størst mulig åbenhed om politiets arbejde. En sådan åbenhed bidrager til, at der ikke opstår uberettigede rygter og myter om politiets virksomhed, og dermed til at sikre samfundets almindelige tillid til politiet.”

Politidirektøren i København har oplyst, at politiet ud fra disse betragtninger anser videregivelsen for berettiget.

Københavns Politi ønskede ifølge det oplyste at stille de pågældende optagelser til rådighed for pressen i uredigeret form og fandt ikke, at videregivelse af det omhandlede materiale var problematisk.

Politidirektøren har endvidere udtalt, at han imidlertid ville have fundet det rigtigst, at det i forbindelse med, at optagelserne blev stillet til rådighed for pressen, enten ved politiets egen foranstaltning eller ved aftale med de pågældende medier var påset, at enkelte af de personer, der indgik i optagelsen i særlig følsomme situationer, var blevet maskeret.

3. Datatilsynets udtalelse

Datatilsynet skal – efter at sagen har været behandlet på et møde i Datarådet – udtale:

3.1. Persondataloven finder anvendelse på bl.a. behandling af personoplysninger, som helt eller delvist foretages ved hjælp af elektronisk databehandling, se lovens § 1, stk. 1.

Omfattet af persondataloven er således bl.a. en videregivelse af personoplysninger, der sker elektronisk via e-mail, eller hvor f.eks. oplysninger, der er lagret elektronisk, brændes over på en cd-rom med henblik på videregivelse til en tredjemand.

Datatilsynet har lagt til grund, at der i den foreliggende sag er tale om videregivelse af elektronisk lagrede personoplysninger, der således er omfattet af persondataloven.

Datatilsynet har endvidere lagt til grund, at Københavns Politi af egen drift udleverede den omhandlede videooptagelse.

3.2. Persondataloven sonderer mellem forskellige kategorier af personoplysninger, nemlig følsomme oplysninger (§ 7 og § 8) og almindelige og fortrolige oplysninger (§ 6). Der er forskellige behandlingsregler alt afhængig af, hvilken kategori af oplysninger der er tale om.

Det er Datatilsynets vurdering, at de i sagen omhandlede videooptagelser alene indeholder oplysninger omfattet af persondatalovens § 6, dvs. at oplysningerne ikke kan anses for følsomme.

Datatilsynet har herved særligt overvejet, om der i sagen er tale om oplysninger om rent private forhold omfattet af lovens § 8, men har fundet, at det ikke er tilfældet. Datatilsynet har ved sin vurdering heraf bl.a. lagt vægt på, at der på den ene side er tale om personer, der befandt sig i en ubehagelig og sårbar situation, men at der på den anden side også er tale om, at personerne selv – med deres ophold i kirken – aktivt søgte bl.a. mediernes opmærksomhed på deres situation. Således havde der i tiden op til politiets aktion været bragt indslag i medierne om asylansøgnernes ophold i kirken. Det bemærkes endvidere, at politiindsatsen ikke skete som led i en strafferetlig efterforskning.

Særligt for så vidt angår de få sekvenser, hvor enkeltpersoner ser ud til at true med at gøre skade på sig selv, er det Datatilsynets vurdering, at sekvenserne må ses i sammenhæng med og som en del af den generelt ophidsede stemning i gruppen af asylansøgere og gruppens forsøg på at presse politiet til at undlade indgriben. Optagelserne af de pågældende situationer kan derfor efter Datatilsynets opfattelse ikke isoleret set siges at have den særlige karakter, som må kræves for at anse oplysningerne for følsomme efter persondatalovens § 8.

Efter Datatilsynets vurdering rejser sagen – dvs. udleveringen af videooptagelsen – ikke i øvrigt spørgsmål om oplysninger omfattet af persondatalovens §§ 7 og 8.

3.3. Behandling af almindelige og fortrolige oplysninger skal ske i overensstemmelse med persondatalovens § 6, stk. 1, nr. 1-7.

Københavns politidirektør har selv peget på § 6, stk. 1, nr. 7, som grundlag for videregivelsen.

Datatilsynet er enig med politidirektøren i, at spørgsmålet om udlevering af den omhandlede videooptagelse skal vurderes i forhold til persondatalovens § 6, stk. 1, nr. 7.

Anvendelse af bestemmelsen i § 6, stk. 1, nr. 7, forudsætter, at den dataansvarlige har foretaget en vurdering af, hvorvidt hensynet til den registreredes interesser overstiger hensynet til de interesser, der ønskes forfulgt med behandlingen, og at denne vurdering falder ud til fordel for de interesser, der ønskes forfulgt.

I persondatalovens forarbejder er det bl.a. anført, at der ved vurderingen af, om en behandling af personoplysninger er nødvendig af hensyn til de angivne interesser, skal tages udgangspunkt i, hvilken behandlingsform der er tale om. Det skal således vurderes separat, om det er nødvendigt, at oplysninger indsamles, registreres, videregives, samkøres mv. I den forbindelse forudsættes, at jo mere indgribende en behandlingsform der er tale om, desto større krav stilles til nødvendigheden af, at behandling (her i form af videregivelse) finder sted.

Det må derfor vurderes, om Københavns Politis interesse i at udlevere videooptagelsen til medierne vejer tungere end de filmede personers interesse i, at optagelserne af dem ikke blev udleveret.

For så vidt angår hovedparten af den udleverede videooptagelse har Datatilsynet ikke grundlag for at tilsidesætte politidirektørens vurdering af, at udlevering af videooptagelsen i den konkrete situation var berettiget, og at Københavns Politis interesse i at udlevere optagelsen oversteg de filmede personers interesse i, at optagelsen af dem ikke blev udleveret, jf. herved persondatalovens § 6, stk. 1, nr. 7.

Det er således også Datatilsynets vurdering, at Københavns Politi i den konkrete situation havde en væsentlig interesse i via videooptagelserne at kunne tage til genmæle over for de alvorlige beskyldninger, der var fremsat om politiets adfærd i forbindelse med indsatsen i kirken, og at dette har berettiget til udlevering af hovedparten af videooptagelsen som sket, selv om det fremgår af såvel billeder som lyd, at de filmede personer befandt sig i en ubehagelig og sårbar situation.

Det er imidlertid Datatilsynets opfattelse, at enkelte sekvenser i videooptagelsen har en sådan karakter, at de enkeltpersoner, der optræder i disse sekvenser, med rimelighed har kunnet føle sig udstillet og krænket ved, at optagelsen blev udleveret til medierne og offentliggjort, uden at der var sket sløring (maskering) af de pågældende. Som eksempel kan nævnes bl.a. en længere sekvens, hvor en mand – kun iført boksershorts – klatrer op på kirkens orgel.

Med hensyn til disse sekvenser er det Datatilsynets opfattelse, at det ikke var berettiget at udlevere dem til medierne, uden at Københavns Politi forinden havde foretaget fornøden sløring af de omhandlede enkeltpersoner.

Det er endvidere Datatilsynets opfattelse, at Københavns Politi burde have overvejet at foretage sløring af de glimtvis klip, hvor børn optræder på videooptagelsen. Datatilsynet finder således, at der er særlige hensyn at tage til personer, der ikke af egen vilje har bragt sig i fokus. Dette spørgsmål bør indgå i de overvejelser om fremtidige retningslinjer, som Datatilsynet foreslår nedenfor.

3.4. Den foreliggende sag viser efter Datatilsynets opfattelse, at der er behov for, at der udarbejdes retningslinjer for politiets udlevering af videooptagelser, hvor alle relevante hensyn inddrages. Dette aktualiseres yderligere af, at der i et netop fremsat lovforslag² lægges op til øget anvendelse hos politiet af bl.a. mobilt videoudstyr og videodokumentation i forbindelse med, at der i et område foregår grov forstyrrelse af den offentlige ro og orden³.

² Se herved de almindelige bemærkninger (afsnit 4) til lovforslag nr. L 49 fremsat den 29. oktober 2009 (Forlag til lov om ændring af straffeloven og til lov om politiets virksomhed).

³ I Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 27. juni 2003 om nogle spørgsmål vedrørende politiets samarbejde med pressen ses persondataloven ikke omtalt.

Datatilsynet deltager gerne i en drøftelse herom.

I øvrigt foretager Datatilsynet sig ikke yderligere i sagen.

Det tilføjes, at Datatilsynet forventer at offentliggøre dette brev på sin hjemmeside.

Med venlig hilsen

Henrik Waaben
Formand for Datarådet

Janni Christoffersen
Direktør